

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Димитър Любенов Тюлеков

Правно-исторически факултет при Югозападен университет „Неофит Рилски“ –
Благоевград, хабилитиран в професионално направление 2.2. История и археология
(История на България)

за

присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление
2.2. История и археология на **Михаела Йорданова Василева**, с тема на дисертационния
труд **„Македония в киното на България, Сърбия и Югославия през първата половина
на XX век“**

Предложеният за открита защита дисертационен труд с аналитичното си научно-историческо съдържание има безспорни приносни измерения в световната хуманитаристика и то по тема, която все още не обединява, а разделя и противопоставя.

Още в началото мога да оценя така дисертацията, защото става дума не за случаен факт, а плод на десетилетно колегиално сътрудничество с научния ръководител доц. д-р Снежана Димитрова. В приложения списък липсва една ранна публикация на докторант Михаела Василева, която е от преди 30 години. Заедно с Миглена Лулейска, те проведоха проучване и това първо тяхно студентско дело на тема „Киното – пропаганден мит или утопична реалност в живота на джумайци“ намери експертно и обществено признание./Лулейска, М., Стоянова, М. – В: Пирински край. Краеведски изследвания. Научно-информационен център на Македонски научен институт – София. Благоевград, 1996, с. 142-147. Тези плахи пет страници още тогава ми направиха отлично впечатление, което постепенно се утвърди от цялостната експертна дейност на

колегата Михаела Василева, която работи от години в Регионален исторически музей – Благоевград.

Достоинствата на нейният дисертационен труд не са изненада. Пътят от тогавашните 5 страници до сегашните 354 никак не е бил лек и най-малкото заслужава уважение и високо професионално оценяване. Умението да се защити отдавна избран оригинален изследователски ъгъл е пряко следствие от задълбочения прочит и пространно анализиране на разнообразен по вид и съдържание изворов материал и научна литература. Въведени са в обръщение неизвестни и малко познати факти от регионални и централни архивохранилища, от периодичния печат, гледани са ДВД от кинотека, достъпна в интернет база данни. Интернет източниците са 26. Доказано е отличното познаване на специализираната литература в областта на киноизкуството и кинематографията, цитирани са 24 монографии, 67 статии, етноложките изследвания са 15, историческите трудове са повече от 50, трудовете за изобразително изкуство, албуми, енциклопедични справочници, указатели и др. са над 20 единици.

Много добрата библиографска осведоменост на докторант Михаела Василева позволява успешно да води читателят в лабиринта от разнообразни проблеми, сравнения, факти, нагласи, внушения и противоречиви тези. Това мащабно и до голяма степен бяло изследователско поле от 354 страници е организирано в увод, четири глави, заключение, приложение и опис на ползваните извори и литература.

Българската архивистка теория и практика, като спомагателна част от отечествената ни историческа наука отдавна възприемат визуалната памет като „сериозен документален източник“. Не в утвърждаването на този извод е достойнството на дисертационния труд, а в множеството аналитични и

оценъчни приноси, формулирани при работата върху фото и кино документите от рамкираното историческо време.

В хода на пълнокръвната си изследователска дейност колегата Михаела Василева е схванала основната си трудност: Възприемането на темата Македония, като „многоаспектна, неизчерпаема, емоционално и травматично натоварена“. Има и други такъв тип нагласи, една от многото е нейната съзнателно поддържана мъглява неяснота, компромисна идейна галиматия, плод на политическа злободневност и т.н.

Умело анализирайки научно-историческия контекст на филмите и опирайки се на следите от визуалната памет и екранна летопис докторант Василева чрез успешно прилагане на сравнително-съпоставителния методичен инструментариум постига заложената в увода изследователска цел.

Голяма част от предложените критични бележки и колегиални препоръки по повод вътрешната защита на 27 ян. са отразени в окончателната редакция на дисертацията, която и в първоначалния си вариант напълно покрива общоприетите национални изисквания. Такава е и оценката и за представения автореферат. Изобщо докторатът и материалите към него илюстрират работата на вече утвърден учен и изследовател, а колегата Василева и в бъдеще може също да даде висок интелектуален продукт, тъй като написаното до тук е абсолютно положителен залог.

Напълно убедено изразявам положителното си мнение за труда „Македония в киното на България, Сърбия и Югославия през първата половина на XX век“ и като член на Научно жури гласувам „ЗА“ образователната и научна степен „доктор“ да бъде присъдена на автора Михаела Йорданова Василева.

доц. д-р Димитър Л. Тюлеков

Благоевград, 8 март 2025 г.

t

The dissertation work proposed for open defence, with its analytical scientific and historical content, has undeniable dimensions of contribution to the academic world, and on a topic that still does not unite, but divides and opposes.

I can assess the dissertation in this way right from the beginning, because it is not a random act, but the fruit of a decade-long collegial collaboration with the scientific supervisor, Assoc. Prof. Dr. Snezhana Dimitrova. The attached list is missing one early publication by doctoral student Mihaela Vasileva, which is from 30 years ago. Together with Miglena Luleyska, they conducted a study and this first student work of theirs on the topic "Cinema - a propaganda myth or a utopian reality in the life of the Dzhumaiians" found expert and public recognition. /Luleyska, M., Stoyanova, M. - In: Pirin Region. Regional Studies. Scientific and Information Center of the Macedonian Scientific Institute - Sofia. Blagoevgrad, 1996, pp. 142-147. These timid five pages made an excellent impression on me even then, which was gradually confirmed by the overall expert work of my colleague Mihaela Vasileva, who has been working for years at the Regional History Museum - Blagoevgrad.

r

The merits of her dissertation work are not a surprise. The path from the then 5 pages to the current 354 has not been easy at all and at the very least deserves respect and high professional assessment. The ability to defend a long-chosen original research angle is a direct consequence of the in-depth reading and extensive

a

n

analysis of source material and scientific literature of diverse type and content. Unknown and little-known facts from regional and central archives, from periodicals, were introduced into circulation, DVDs from a film library accessible on the Internet database were watched. There are 26 Internet sources. Excellent knowledge of specialized literature in the field of film art and cinematography has been proven, 24 monographs, 67 articles have been cited, 15 ethnological studies, more than 50 historical works, works on fine arts, albums, encyclopaedic reference books, indexes, etc. are over 20 units.

The very good bibliographical awareness of doctoral student Mihaela Vasileva allows her to successfully guide the reader through the labyrinth of various problems, comparisons, facts, attitudes, suggestions and contradictory theses. This large-scale and largely blank research field of 354 pages is organized into an introduction, four chapters, conclusion, appendix and a list of sources and literature used.

Bulgarian archival theory and practice, as an auxiliary part of our national historical science, have long perceived visual memory as a "serious documentary source". The dignity of the dissertation work does not lie in the confirmation of this conclusion, but in the many analytical and evaluative contributions formulated in the work on the photo and film documents from the framed historical time.

In the course of her full-fledged research activity, colleague Mihaela Vasileva has understood her main difficulty: The perception of the topic of Macedonia as "multi-faceted, inexhaustible, emotionally and traumatically charged". There are other such types of attitudes, one of the many is its consciously maintained hazy ambiguity, compromise ideological nonsense, the fruit of political topicality, etc.

Skilfully analysing the scientific and historical context of the films and relying on the traces of visual memory and screen chronicle, doctoral student Vasileva, through the successful application of the comparative-comparative methodological tools, achieves the research goal set out in the introduction.

A large part of the proposed critical notes and collegial recommendations on the occasion of the internal defence of 27 Jan. are reflected in the final version of the dissertation, which in its initial version fully covers the generally accepted national requirements. This is also the assessment for the presented abstract. In general, the doctorate and the materials for it, illustrate the work of an already established scientist and researcher, and my colleague Vasileva can also give a high intellectual product in the future, since what has been written so far is an absolutely positive bet. I fully express my positive opinion about the work "Macedonia in the Bulgarian, Serbian and Yugoslavian cinema throughout the first half of 20th century" and as a member of the Scientific Jury, I vote "IN FAVOR" of the educational and scientific degree "Doctor" to be awarded to the author Mihaela Yordanova Vasileva.

Assoc. Prof. Dr. Dimitar L. Tyulekov

Blagoevgrad, 8 March 2025